

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) มีเป้าหมายที่สำคัญคือต้องเร่งรัดการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติ มุ่งฟื้นฟูเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤต ยกระดับคุณภาพชีวิตให้คนไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม เน้นการบริหารการจัดการที่ดี มุ่งกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและลดสัดส่วนความยากจนของประชากรให้ลดต่ำลงโดยมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตมีการพัฒนาเศรษฐกิจให้เข้มแข็งเพื่อให้คนจนสามารถพึ่งตนเองได้ และได้รับโอกาส สิทธิ ความเป็นธรรมอย่างทัดเทียมกับกลุ่มคนในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539) ในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ในปัจจุบันสังคมไทยได้มาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญซึ่งจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย มุ่งไปสู่ความหลากหลาย เช่น สังคมข่าวสาร สังคมธุรกิจบริการ สังคมเทคโนโลยี สังคมเกษตร สังคม อุตสาหกรรม สังคมนานาชาติรวมทั้งสังคมที่ทุกคนต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม และตรวจสอบเพื่อความชัดเจนและโปร่งใส เมื่อสังคมมีความหลากหลาย จึงมีอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาอย่างมาก (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2523) การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณภาพแนวทางการศึกษาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศ จนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคม การที่มนุษย์กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ มีทักษะความชำนาญที่สอดคล้องกับการพัฒนานั้น ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (อุทัย บุญประเสริฐ, 2538, หน้า 29)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาลับแรกของประเทศไทยที่ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาบนับตั้งแต่การกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาที่เป็นการพัฒนาของคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และ คุณธรรม (ม.6) การจัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ม.8) พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษานานใหญ่ หรือต้องมีการรื้อปรับระบบของการศึกษาใหม่ จึงทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งในประวัติศาสตร์ของการจัดการศึกษาไทย

การดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในมิติขององค์ประกอบ 4 ด้านคือ ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านระบบบริหารจัดการ โดยกำหนดภาระ และบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน เพื่อสนองต่อเป้าหมายของงาน อย่างเดียวคือการพัฒนาการศึกษาให้เป็นเลิศ ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม โดยให้หน่วยงานระดับสถานศึกษามีบทบาทในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ปรับปรุงการศึกษาในสถานศึกษา (School Improvement Plan: SIP) ปฏิบัติงานตามแผนนี้เทศ กำกับติดตามประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนเพื่อให้การเรียนการสอนสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานสูงขึ้นในระดับสากล และสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงการศึกษาอย่างแท้จริงต่อเนื่องและยั่งยืน การจัดการศึกษาภาคเอกชน มีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยเหลือการจัดการศึกษาของภาครัฐ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หมวดที่ 3 แนวนโยบายการศึกษาข้อ 18 ได้ระบุว่า ให้ส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้น ให้มีอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการสามารถพึ่งตนเองได้ โดยรัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ทรัพยากรการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการและการรับรองมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 21) การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน มีส่วนที่จะต้องดำเนินงานจัดการศึกษาดำเนินนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้อยู่ในระดับสูงมีความเท่าเทียมกับนานาชาติ แต่ด้วยเหตุที่โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีสภาพแตกต่างกัน ทั้งทางด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม วัฒนธรรมประเพณี และสภาพเศรษฐกิจของชุมชนและสังคม จึงทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันไปด้วย

จากการศึกษารายงานการสังเคราะห์ผลการสำรวจ เรื่องความคิดเห็นของคนไทยเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : สำนักนายกรัฐมนตรี) สรุปเป็นภาพรวมของความคิดเห็นด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (ผู้เรียนเป็นสำคัญ) กับกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอน ในปัจจุบันพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งยังไม่เข้าใจในการเรียนการสอน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและจำเป็นต้องให้ความรู้ การอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง แก่ครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปฏิรูปครูเป็นภารกิจสำคัญในการพัฒนาครู ปัญหาครูในปัจจุบันทวีความรุนแรง

มากขึ้น ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณครู ผลการสำรวจพบว่าภาระงานของครู นอกจากด้านการสอนแล้วยังมีงานด้านอื่น ๆ อีกมากเช่นกระบวนการจัดการสนับสนุนการสอน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณภาพการสอนลดลงส่งผลให้ความรู้ความสามารถเด็กไทยด้อยกว่าเด็กต่างประเทศมาก ครูควรมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หน่วยงานที่ออกไปประกอบวิชาชีพครูต้องเป็นหน่วยงานอิสระมีผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา ควรมีบัญชีเงินเดือนแยกต่างหากและควรมีการพัฒนาวิชาชีพครู โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเตรียมการปฏิรูปครู โดยการจัดตั้งองค์กร / คณะบุคคลจัดทำมาตรฐานครูแห่งชาติ เป็นตัวชี้วัดคุณภาพ จึงน่าเป็นไปได้ว่าในอนาคตครูไทยจะมีมาตรฐานมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่สำหรับการบริหารจัดการพบว่าในสถานศึกษาไม่มีอิสระในความคิด และตัดสินใจ กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนร่วมเข้ามากำหนดแนวทางการจัดการศึกษา หลักสูตรที่โรงเรียน ใช้เป็นหลักสูตรกลางที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผลจากการสำรวจสะท้อนถึงความต้องการ เข้าใช้สิทธิในการจัดการศึกษาของคนไทย ก่อนข้างมากและในส่วนการกระจายอำนาจการบริหารเป็นเรื่องยากสำหรับการปฏิบัติเพราะเป็นงานที่ต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นของผู้บริหาร ที่เคยชินต่อการมีอำนาจ เคยชินต่อการสั่งการให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ด้วยเหตุนี้หัวใจของการปฏิรูปของการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับปฏิรูปกระบวนการคิด วิธีคิดของคนในสังคมเป็นสำคัญในการทำนองเดียวกับมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การพัฒนาการศึกษาทุกแห่งให้มีคุณภาพและมีความทัดเทียมกันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และช่วยลดปัญหาการศึกษาต่าง ๆ ได้ ซึ่งกลไกสำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละสถานศึกษา คือ การประเมินผลในการบริหารองค์การควรพิจารณาให้ลึกซึ้งว่า หลักการใดบ้างที่จะช่วยส่งเสริมการบริหารงาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารองค์การ และความเจริญก้าวหน้าของสังคม โดยส่วนรวมทุกคนเข้าใจความมุ่งประสงค์ของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ทิศทางเป้าหมายเดียวกัน ทุกคนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้การยอมรับ ให้ความไว้วางใจ โดยการมอบหมายการกระจายอำนาจทุกคน รู้จักบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนอย่างชัดเจน เข้าใจถึงความหลากหลายของบุคลากร โดยรู้จักใช้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ให้ความเป็นธรรมซื้อสัตย์ต่อทุกคนในการปฏิบัติงานโดยการปลูกฝังจิตสำนึกร่วมกัน สร้างค่านิยมให้ความรู้สึกรักว่าโรงเรียนเป็นของทุกคน ทุกคนมีความพอใจเต็มใจและตั้งใจทุ่มเทการทำงานอย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถจะส่งผลต่อความสำเร็จควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ (กริช สืบสนธิ์, 2537, หน้า 9)

ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นลักษณะความสามารถของโรงเรียนในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและการศึกษา ความมีประสิทธิผลของโรงเรียน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม โดยปรับเปลี่ยน การดำเนินงานภายในโรงเรียน ให้สนองตอบต่อสถานการณ์ใหม่และโรงเรียนจะต้องมีความ สามารถในการบูรณาการมีการประสานประสานเพื่อให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติการกิจ ของโรงเรียน (สำนักงานพัฒนาการศึกษาฯ และวัฒนธรรม ในเขตการศึกษา 11, 2539, หน้า 15) และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล ประสิทธิภาพเป็นตัวบ่งชี้ หรือตัวการที่จะเป็นเครื่องตัดสินใจขั้นสุดท้ายว่าการบริหารองค์การ ประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด คำว่าประสิทธิผลมีความหมายแตกต่างกันตามความเข้าใจ ของนักวิชาการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์การและความสำเร็จของงาน ในสาขาต่าง ๆ เช่น ประสิทธิภาพของนักเศรษฐศาสตร์ จะเป็นเรื่องของผลกำไรหรือผลประโยชน์จากการลงทุน ประสิทธิภาพของผู้จัดการฝ่ายผลิตจะมองในรูปประสิทธิภาพ หรือปริมาณผลผลิตที่เป็นสินค้า และ บริการแต่ประสิทธิภาพของนักสังคมสงเคราะห์จะมองเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต การทำงานส่วนใหญ่จะ เน้นการบรรลุเป้าหมายขององค์การในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องประสิทธิผลองค์การของ เบนนิส (Bennis, 1971, p. 20 cited in Dessler, 1986, pp. 68-69) ซึ่งกล่าวว่าประสิทธิผลขององค์การ เป็นความสามารถในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงพัฒนา ให้เข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเสมอ เพื่อรวมพลัง ให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติการในองค์การประกอบด้วย ความสามารถในการปรับปรุง โรงเรียน และความสามารถในการบูรณาการโรงเรียน ทำให้โรงเรียน เกิดประสิทธิผลตามมา ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นเมื่อบุคลากรปฏิบัติงานด้วยความรัก ความพึงพอใจ และศรัทธา ก็ย่อมทำให้การปฏิบัติงานนั้นเกิดผลดี และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า เมื่อได้ปฏิบัติตาม แนวทางการดำเนินการการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการแล้วผลการปฏิรูปการศึกษาจะ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ใน เขตการศึกษา 12 อย่างไร มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนหรือไม่และมีปัจจัยใดบ้าง ที่สามารถพยากรณ์ผลการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษาไปพิจารณาในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผลในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภท พาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12

2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการปฏิรูปการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์จากผลการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลจากการวิจัย เกี่ยวกับผลการปฏิรูปการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12 สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้

2. เพื่อนำผลการวิจัย ไปใช้เป็นส่วนประกอบ ในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมใน เขตการศึกษา 12

3. ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับพัฒนาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมและผู้บริหารสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. ผลการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับใด

2. การเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 อยู่ในระดับใด

3. ผลการปฏิรูปการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 ได้หรือไม่

4. ผลการปฏิรูปการศึกษาสามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตการศึกษา 12 ได้หรือไม่

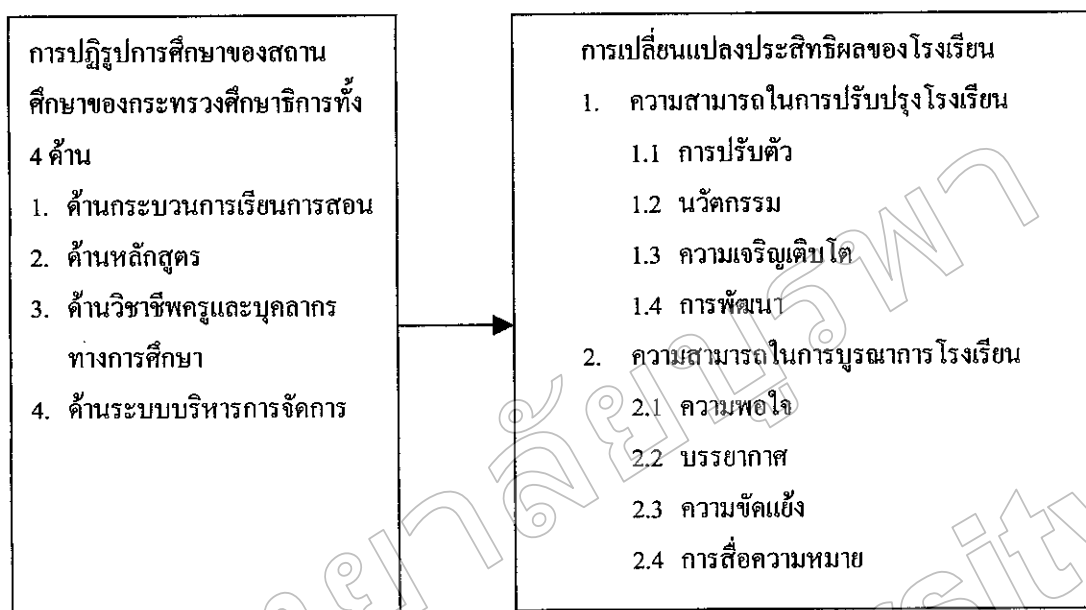
สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผลการปฏิรูปการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 มีความสัมพันธ์กัน
2. ผลการปฏิรูปการศึกษาสามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12 ได้

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาในเรื่องผลการปฏิรูปการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12 โดยใช้แนวคิดด้านประสิทธิผลขององค์กรของ เบนนิส (Bennis, 1971 cited in Dessler, 1986, pp. 68-69) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์กรเป็นความสามารถในการปรับตัวเปลี่ยนแปลงพัฒนา ให้เข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และความสามารถในการประสานสัมพันธ์ของสมาชิกในองค์กรเพื่อรวมพลังให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในการปฏิบัติกิจในองค์กร ดังนี้ 1) ความสามารถในการปรับปรุงองค์กร ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว นวัตกรรม ความเจริญเติบโต การพัฒนา 2) ความสามารถในการบูรณาการ ได้แก่ ความพอใจ บรรยากาศ ความขัดแย้ง การสื่อความหมาย ภายใต้กรอบการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระดับสถานศึกษา 4 ด้าน (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2543, หน้า 24 – 30) ได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านระบบบริหารการจัดการเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยทั้ง 2 ด้าน ซึ่งคาดว่าจะมีความสัมพันธ์กัน ดังในกรอบความคิดในการวิจัย ตามภาพที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา



ภาพที่ 1 กรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12 กับผลการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 ในเรื่องการปฏิรูปการศึกษาตามกระบวนการดำเนินงานของการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ในระดับสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน (สุรัฐ ศิลปอนันต์, 2543, หน้า 24 – 30) ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 2) ด้านหลักสูตร 3) ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) ด้านระบบบริหารจัดการ และประสิทธิผลองค์การตามแนวความคิดของเบนนิส (Bennis, 1971 cited in Dessler, 1986, pp. 68-69) ในด้าน 1) ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียน 2) ความสามารถในการบูรณาการโรงเรียนในการศึกษา ผลการปฏิรูปการศึกษาจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียนในภาพรวม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม เขตการศึกษา 12 จำนวนครู 435 คน (โรงเรียน 19 แห่ง)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม เขตการศึกษา 12 ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จากจำนวนประชากรที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง 203 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 การดำเนินงานของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระดับสถานศึกษา ได้แก่

- 3.1.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน
- 3.1.2 ด้านหลักสูตร
- 3.1.3 ด้านวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.1.4 ด้านระบบบริหารการจัดการ

3.2 การเปลี่ยนแปลงประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่

3.2.1 ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียน

3.2.1.1 การปรับตัว

3.2.1.2 นวัตกรรม

3.2.1.3 ความเจริญเติบโต

3.2.1.4 การพัฒนา

3.2.2 ความสามารถในการบูรณาการโรงเรียน

3.2.2.1 ความพอใจ

3.2.2.2 บรรยากาศ

3.2.2.3 ความขัดแย้ง

3.2.2.4 การสื่อความหมาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดความหมายของศัพท์ที่ใช้ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในเชิงความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และภาวะการเป็นผู้นำในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

1.1 กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้น ความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเต็มตามศักยภาพ ปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติกิจสำนึกให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ประเมินผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง ให้สิทธิและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ปรับบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดเป็นผู้ชี้แนะทางในการเรียนให้ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและถ่ายทอดความรู้และนวัตกรรม นำเทคโนโลยีแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เน้นนักเรียนได้มีการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

1.2 หลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตร โดยการใช้แบบเรียนที่หลากหลายที่เป็น การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน มีกระบวนการและเนื้อหาที่ครอบคลุม เชื่อมโยง และต่อเนื่องทุกระดับและประเภทการศึกษา ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรม เป็นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตร แต่ละสถานศึกษาสามารถเทียบโอนได้ ให้แต่ละท้องถิ่นกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับที่ เหมาะสมกับตนเอง

1.3 วิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรตาม เป้าหมายของสถานศึกษา มุ่งสั่งสอนศิษย์ด้วยจิตและวิญญาณแห่งความเป็นครู มีความรักและ ความผูกพันในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สามารถแสดงความคิดเห็นได้ เน้นการ ปรับกระบวนการผลิตการใช้และการพัฒนา ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องตลอดจนปรับปรุงสวัสดิการและค่าตอบแทนให้เหมาะสม พัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 ระบบบริหารการจัดการ หมายถึง การจัดระบบบริหารและการจัดการศึกษา โดยสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีเอกภาพและกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดย เน้นสถานศึกษา เป็นหน่วยวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กร พัฒนาระบบวางแผน ระดมและจัดสรรทรัพยากร การควบคุม กำกับ ติดตามประเมินผลที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษา

2. ประเภทวิชาพาณิชยกรรม หมายถึง วิชาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความชำนาญ มีประสบการณ์ทางธุรกิจและความรู้ในการประกอบอาชีพทางด้านการบัญชี การขาย การเลขานุการ คอมพิวเตอร์ บริการธุรกิจสถานพยาบาล บริการธุรกิจโรงแรม ทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างมี ประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

4. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน หมายถึง หน่วยงานราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

5. เขตการศึกษา 12 ได้แก่ เขตการศึกษาที่เป็นที่ตั้งของจังหวัดป्राจีน สระแก้ว นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรีและตราด

6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่

7. บุคลากร หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12

8. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของบุคลากรที่ได้ดำเนินงาน ร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้ความสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ภายนอก และความสามารถในการบูรณาการประสานภายในโรงเรียนตามแบบการวัดของ เบนนิส ซึ่งมีแนวความคิดในการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ

8.1 ความสามารถในการปรับปรุงโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนต้องปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในโรงเรียนเพื่อสนองตอบต่อ สถานการณ์ใหม่ที่มีผลกระทบต่อโรงเรียนได้ ได้แก่

8.1.1 การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการแก้ปัญหาหรือการปรับตัว ให้เหมาะสม เน้นความจงรักภักดีและความสามัคคีภายในหน่วยงาน โรงเรียนที่ไม่มีประสิทธิภาพ ในการบรรลุถึงผลผลิตประสิทธิภาพและความพอใจอาจเป็นสัญญาณว่ามีความจำเป็นต้องปรับหรือ คัดแปลงการปฏิบัติการในด้านการบริหารและนโยบาย สามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ได้ด้วยการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมขึ้นหากโรงเรียนไม่สามารถปรับตัว ปรับกระบวนการเรียน การสอน ความอยู่รอดของโรงเรียนก็อาจจะอยู่ในอันตราย

8.1.2 นวัตกรรม หมายถึง เทคนิควิธีการ กลยุทธ์ใหม่ ๆ ที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนในการบริหารและการปฏิบัติงาน ที่ดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์สภาพแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน

8.1.3 ความเจริญเติบโต หมายถึง การเพิ่มสิ่งต่าง ๆ เช่น เครื่องมือในโรงเรียน การเริ่มสิ่งใหม่ ๆ โดยการเปรียบเทียบปัจจุบันของโรงเรียนกับสภาพที่โรงเรียนเคยเป็น โดยการ ปรับระบบโครงสร้าง ระบบการบริหาร และการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

8.1.4 การพัฒนา หมายถึง กระบวนการซึ่งพยายามที่จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพของ โรงเรียนด้วยการผสมผสานความปรารถนาของบุคคลที่จะเจริญก้าวหน้าและพัฒนาเข้ากับเป้าหมาย

ของโรงเรียน โดยอาศัยเทคนิคและความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นกระบวนการพัฒนามีแผนงานและต่อเนื่อง

8.2 ความสามารถในการบูรณาการโรงเรียน หมายถึง การประสานความสัมพันธ์ของบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อรวมพลังให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติภารกิจของโรงเรียน ได้แก่

8.2.1 ความพอใจ หมายถึง ความพอใจในการทำงานของบุคลากรในทุกระดับจะมีผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโรงเรียนอย่างมาก ความพอใจในงาน คือ ความรู้สึกที่ดี ความมีเจตคติที่ดีโดยส่วนรวมของคนต่องานของพวกเขา เมื่อเขามีความพอใจในงานสูง พวกเขาจะมีความตั้งใจในการทำงานสูงด้วย

8.2.2 บรรยากาศ หมายถึง การจัดวางระเบียบ โครงสร้างและกระบวนการของโรงเรียนก่อให้เกิดบรรยากาศในโรงเรียน

8.2.3 ความขัดแย้ง หมายถึง สถานการณ์ที่สมาชิกในโรงเรียนซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปมีความเป็นปรปักษ์ต่อกันหรือเป็นฝ่ายตรงกันข้ามกัน ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นหลายระดับด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่ความขัดแย้งภายในบุคคล ระหว่างบุคคล ภายในกลุ่ม และสุดท้ายเป็นระดับภายในโรงเรียน

8.2.4 การสื่อความหมาย หมายถึง การแลกเปลี่ยนการให้และการรับข่าวสาร การสื่อความหมายเป็นตัวเชื่อมในการทำความเข้าใจระหว่างบุคคล ประสานความสัมพันธ์ในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติงาน การสื่อความหมายมี 2 ลักษณะ คือ การสื่อความหมายที่เป็นทางการและการสื่อความหมายที่ไม่เป็นทางการ การสื่อความหมายชัดเจนถูกต้อง รวดเร็วจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียน

9. การเปลี่ยนแปลง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากสถานภาพหนึ่งที่เป็นปัจจุบันในแง่ของโครงสร้าง กระบวนการ ปัจจัยนำเข้าและผลผลิต ไปสู่อีกสถานภาพหนึ่งที่กำหนดไว้ เพื่อให้องค์การสามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ